

ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ*

N. Κ. Σπύρου

*Καθηγητή Αστρονομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
Εθνικού Εκπροσώπου στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος,
(Διεύθυνση Επανδρωμένων Διαστημικών Πτήσεων, Μικροβαρύτητας και
Εξερεύνησης)*

* Εισαγωγικός Χαιρετισμός κατά τον Εορτασμό των 80 Χρόνων του Τμήματος Φυσικής (Αίθουσα Τελετών του Κτιρίου Διοίκησης «Κ. Καραθεοδωρή» του ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη, 30 Νοεμβρίου 2008)

Αξιότιμοι Προσκεκλημένοι,
Κυρίες και Κύριοι,
Κυρία Κομνηνού, Αγαπητή Συνάδελφε,

Μετά από την ομιλία του Προέδρου του Τμήματος Φυσικής, Καθηγητή κου Στέργιου Λογοθετίδη, επιθυμώ, σύντομα να σας ενημερώσω για τη σχέση του εορτασμού των 80 Χρόνων του Τμήματος Φυσικής με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (ΕΟΔ) και κατ' επέκταση με την χώρα μας ως νέο μέλος του ΕΟΔ.

Όπως είναι γνωστό, ο *Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διαστήματος* (ΕΟΔ, *European Space Agency*, ESA) αποτελείται από 17 κράτη-μέλη και η Ελλάδα εντάχθηκε επίσημα στον ΕΟΔ, ως το 16^ο μέλος του, τον Μάρτιο του 2005.

Από τότε, με απόφαση-πρόταση του ΓΓΕΤ, ο ομιλών ορίσθηκε ως ο Εθνικός Εκπρόσωπος της Ελλάδας στον ΕΟΔ και, ειδικότερα, στη *Διεύθυνση Επανδρωμένων Διαστημικών Πτήσεων, Μικροβαρύτητας και Εξερεύνησης* (*Human Spaceflight, Microgravity, and Exploration*, HME) στις αρμοδιότητες της οποίας εμπίπτουν, μεταξύ άλλων, ο Διεθνής Διαστημικός Σταθμός, το Ευρωπαϊκό Διαστημικό Εργαστήριο Columbus, το Διαστημικό Όχημα

μεταφοράς φορτίου ATV/Jules Verne, πλήθος ερευνητικών προγραμμάτων και, βεβαίως, το θέμα των Ευρωπαίων Αστροναυτών. Είναι δε γνωστό, ότι στα ανωτέρω θέματα του ΕΟΔ στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης έχουν οργανωθεί αρκετές ενημερωτικές εκδηλώσεις, με την ουσιαστική βοήθεια της Πρυτανείας και των όλων των πανεπιστημιακών αρχών, του ΕΟΔ και της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Στις αρχές του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους, ο Πρόεδρος του Τμήματος Φυσικής, Καθηγητής κ. Στέργιος Λογοθετίδης, μου ζήτησε, και δέχθηκα, να είμαι ο Πρόεδρος της Επιτροπής του Τμήματος Φυσικής, της αρμόδιας για τη διοργάνωση του Εορτασμού των 80 Χρόνων του Τμήματος Φυσικής κατά την διάρκεια του 2008, με αποκορύφωμα τη σημερινή κεντρική εκδήλωση.

Κατά την οργάνωση, λοιπόν, του σημερινού εορτασμού, θεωρήσαμε ως εξαιρετική ιδέα τη **σύνδεση** του εορτασμού των 80 Χρόνων του Τμήματος Φυσικής με την προβολή, στο πλαίσιο του εορτασμού, του ΕΟΔ.

Το σκεπτικό μας ήταν ρεαλιστικά σύνθετο, αλλά και απαραίτητο. Πιο συγκεκριμένα, είναι, πλέον, γεγονός, ότι το απόλυτο θεματικό περιχαράκωμα και η αμοιβαία απομόνωση των επιστημών αποτελούν παρελθόν. Οι διάφορες επιστήμες βρίσκονται σε συνεχή και έντονη αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση. Ειδικότερα, σήμερα η Φυσική βρίσκεται σε έντονη αλληλεπίδραση με πολλές άλλες θεματικές επιστημονικές περιοχές (π.χ. Χημεία, Γεωλογία, Βιολογία, Μηχανική, Ιατρική και πολλές άλλες) αλλά και τεχνολογία, βιομηχανία, εφαρμογές, Διάστημα.

Εξάλλου, πάντοτε να θυμόμαστε, ότι **απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας της σύνδεσης της χώρας μας με τον ΕΟΔ είναι η ενεργός συμμετοχή της Ελληνικής βιομηχανίας σ' αυτήν την προσπάθεια.**

Συνεπώς, με αυτόν το συνδυασμό του σημερινού εορτασμού με τον ΕΟΔ, προσπαθούμε να συμβάλουμε στην προσπάθεια που γίνεται σε εθνικό επίπεδο, για την απαραίτητη ενημέρωση στο ευρύτερο δυνατό πλαίσιο για τον ΕΟΔ και, άρα, για μία ακόμη φορά και στο πλαίσιο των αντικειμενικών δυνατοτήτων μας, να συμβάλουμε, μακροπρόθεσμα, στην επιτυχία της σύνδεσης της χώρας μας με τον ΕΟΔ.

Έτσι, φθάσαμε στο σημείο, η σημερινή κεντρική ομιλία του εορτασμού για τα 80 Χρόνια του Τμήματος Φυσικής, αλλά και η **αυριανή ενημερωτική**

συζήτηση για τη σχέση της Ελληνικής Βιομηχανίας και του ΕΟΔ να γίνονται με την ευγενικώς, αυτόβουλη, από οικονομικής πλευράς, συμμετοχή δύο υψηλόβαθμων αξιωματούχων του ΕΟΔ σε θέμα κοινού ενδιαφέροντος της χώρας μας και του ΕΟΔ.

Πριν προχωρήσω, θεωρώ επιβεβλημένο, να απευθύνω, εκ μέρους της Επιτροπής Εορτασμού, ορισμένες **θερμές και ειλικρινείς ευχαριστίες**.

Προς τις Πρυτανικές Αρχές, οι οποίες, πρέπει να τονίσω, με πολύ κριτικό τρόπο και σχεδόν αμέσως, διείδαν και εκτίμησαν τη σημασία **και** της σύνδεσης της χώρας μας με τον ΕΟΔ **και** της προσπάθειας προς αυτήν την κατεύθυνση που καταβάλλεται μέσα στο ΑΠΘ. Ευχαριστώ, λοιπόν, τις Πρυτανικές Αρχές για την παντοειδή υποστήριξη προς την Επιτροπή Εορτασμού και, κυρίως, για το συνεχές και σαφώς εκφραζόμενο, σε κάθε κατάλληλη ευκαιρία, ενδιαφέρον της για τα πραγματικά εθνικής σημασίας θέματα ΕΟΔ. Ιδιαίτερως δε προς τον(την) Αντιπρύτανη(ι) κο(α).....για την ευγενή παρουσία του(της) εδώ σήμερα, αλλά και για τα καλά λόγια του(της).

Προς την **ΓΓΕΤ**, για την καθ' όλα αποδοτική μέχρι τώρα συνεργασία μας σε όλα τα επίπεδα, αλλά και προς τον Ακαδημαϊκό κ. **Σταμάτη Κριμιζή**, ο οποίος έχει την ευγενή διάθεση να είναι σήμερα μαζί μας εκπροσωπώντας τον ΓΓΕΤ, Καθηγητή κ. Φίλιππο Τσαλίδη.

Προς τον Κοσμήτορα της Σχολής Θετικών Επιστημών, αγαπητό συναδέλφο-Καθηγητή κ. **Ιωάννη Παπαδογιάννη**, για το αποδεδειγμένο ενδιαφέρον του για θέματα ΕΟΔ.

Προς τον σημερινό ομιλητή κ. **Giuseppe Reibaldi**, για την άμεση αποδοχή της πρόσκλησής μας και τον άλλο αξιωματούχο του ΕΟΔ, κο **Rosario Nasca** για την αφιλοκερδή παρουσία τους εδώ και για την ευγενή διάθεσή τους να βοηθήσουν την χώρα μας, και ιδιαίτερα την Ελληνική βιομηχανία, σ' αυτό το προπαρασκευαστικό στάδιο σύνδεσής της με τον ΕΟΔ. Θέλω να τους διαβεβαιώσω, ότι, ως χώρα, προσδοκούμε πολλά από την σημερινή και αυριανή εκδηλώσεις για την αποδοτική συμμετοχή της χώρας μας στον ΕΟΔ.

Βεβαίως, τις θερμές και ειλικρινείς ευχαριστίες μου θέλω να απευθύνω στον Πρόεδρο του Τμήματος Φυσικής κ. **Στέργιο Λογοθετίδη**, για την αποδοτική συνεργασία μας, αλλά και, κυρίως, προς όλα τα **μέλη της Επιτροπής Εορτασμού**, για το συνεχές και αμέριστο ενδιαφέρον και την

αφοσίωσή τους σε συνδυασμό με την άριστη αποδοτικότητά τους. Πρέπει να αναφερθούν τα ονόματά τους: κα Κομνηνού, αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εορτασμού, και τα μέλη της, κ.κ. Στεργιούλας, Θεοδωρίδης, Λιόλιος, Κεχαγιάς, Σαμαράς και Καλογήρου.

Σεβόμενος τα στενά χρονικά περιθώρια, και χωρίς λεπτομέρειες, θέλω να τονίσω, ότι, όπως αναμένεται να τονίσει και ο κεντρικός ομιλητής σε λίγο, οι δύο διαστημικές συσκευές, Columbus και Jules Verne του ΕΟΔ αποτελούν την ευρωπαϊκή προσθήκη στο ΔΔΣ και **ανοίγουν νέους ορίζοντες και δημιουργούν νέες ευκαιρίες για την ευρωπαϊκή επιστήμη, τεχνολογία και βιομηχανία**. Έτσι, η Ευρώπη αποκτά, πλέον, το δικό της σπίτι-εργαστήριο στο διάστημα και τον δικό της στόλο μη επανδρωμένων διαστημικών οχημάτων μεταφοράς σήμερα φορτίου και σύντομα ανθρώπινου δυναμικού.

Στο διαστημικό εργαστήριο Columbus, το οποίο διοικείται αποκλειστικά από Ευρωπαίους στην Ευρώπη και στο οποίο ήδη εργάζονται Ευρωπαίοι αστροναύτες, θα είναι δυνατό να διεξάγονται επιστημονική έρευνα και πειράματα σε μια πλειάδα θεματικών περιοχών, οι οποίες εκτείνονται από **τη βιολογία μέχρι την ανθρώπινη φυσιολογία, από την επιστήμη των ρευστών μέχρι την επιστήμη των υλικών, από την τεχνολογία μέχρι την θεμελιώδη φυσική και μέχρι την παρατήρηση της Γης από το διάστημα**. Αυτή η έρευνα του ΕΟΔ πάνω στο ΔΔΣ αναμένεται να προωθήσει σημαντικά την επιστημονική αριστεία και καινοτομία στην Ευρώπη και, φυσικά, στην χώρα μας.

Με την ανωτέρω διαμορφωμένη κατάσταση ως δεδομένη, αλλάζει, πλέον, δραστικά, εκτός από την έννοια «περιβάλλον», και η έννοια «αστροναύτης», όπως την γνωρίζαμε μέχρι τώρα. Πραγματικά, οι Ευρωπαίοι **επιστήμονες, όχι κατ' ανάγκη μόνον στρατιωτικοί**, θα έχουν τη δυνατότητα, μετά από την απαραίτητη προετοιμασία-εκπαίδευση-επιλογή, να μεταβαίνουν (όχι με το ATV) στο εργαστήριο Columbus για να διεξαγάγουν την ερευνητική εργασία τους εκεί, σε συνθήκες μειωμένης βαρύτητας, αλλά και χαμηλής θερμοκρασίας και μειωμένης πυκνότητας της προστατευτικής για τους κατοίκους της Γης γήινης ατμόσφαιρας.

Εξάλλου, ήδη αρχίζουν να ακούγονται όλο και πιο συχνά οι όροι **αστροναύτης-ερευνητής, αστροναύτης-τουρίστας και αστροναύτης-έμπορος.**

Αλλά, εξίσου ενδιαφέρον είναι ότι και άλλες ευκαιρίες δημιουργούνται για τους ενδιαφερόμενους νέους μας. Όχι, φυσικά, και μόνον για το τι συμβαίνει «εκεί πάνω» και για να γίνουν αστροναύτες, αλλά και για να διεκδικήσουν στον ΕΟΔ ανταγωνιστικά θέσεις διάφορων ειδικοτήτων π.χ. φυσικών, ιατρών, νομικών κ. α. **Αναφερόμαστε σε μια πολυθεματική διαδικασία, που δεν περιορίζεται μόνον σε αστροναύτες ή μόνον στην Αστρονομία, ούτε μόνον στην ερευνητική εργασία αλλά επεκτείνεται και στην τεχνολογία και στη βιομηχανία.**

Ιδιαίτερα οι νέοι μας, πρέπει να αντιληφθούν, ότι αυτό που απαραίτητα χρειάζεται, είναι το ενδιαφέρον τους να εργασθούν για την Ευρώπη, στο πλαίσιο της μεγάλης, ανταγωνιστικής οικογένειας που λέγεται Ευρώπη και, φυσικά, το ψάξιμο, η αναζήτηση των ευκαιριών π.χ. μέσω του Διαδικτύου και η εκμετάλλευσή τους.

Με δεδομένο, λοιπόν, ότι οι **Columbus, ATV και ΔΔΣ** προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν μέχρι τουλάχιστον το 2015, εντελώς φυσιολογικά, προκύπτει η ανάγκη συστηματικής ενημέρωσης, στο θέμα των δυνατοτήτων των ανωτέρω διαστημικών εργαστηρίων, **και** της επιστημονικής κοινότητας της Ευρώπης, **και** της βιομηχανίας αλλά **και**, κυρίως, των Ευρωπαίων πολιτών. Εξάλλου, με τέτοιες σπουδαίες εξελίξεις που συμβαίνουν, κυριολεκτικά, «πάνω απ' το κεφάλι μας», είναι επιβεβλημένο, όλοι να είναι ενήμεροι για τις δυνατότητες, οι οποίες προσφέρονται στον Ευρωπαϊό φορολογούμενο μέσω της συμμετοχής του ΕΟΔ σε όλες τις ανωτέρω δραστηριότητες.

Πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους, ότι αυτό που κάποτε εθεωρείτο επιστημονική φαντασία, σήμερα είναι πραγματικότητα και αυτή η πραγματικότητα πρέπει να γίνει κτήμα όλων μας.

Συμπερασματικά, με βάση όλα τα παραπάνω, είναι φανερό ότι για την Ευρώπη ολόκληρη αλλά και ειδικώς για την χώρα μας, ανοίγεται μια λαμπρή ευκαιρία για την έρευνα, την τεχνολογία και την βιομηχανία της, τα οφέλη των οποίων είναι στο χέρι όλων μας, ως ενημερωμένων, ενστόλων και μη

ενστόλων, επιστημόνων, μαθητών και απλών πολιτών, να τα διεκδικήσουμε και πετύχουμε στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής Ευρώπης.

Μερικά όνειρα που πολλοί από μας είχαν ή έχουν, μπορεί και να πραγματοποιηθούν, τελικά. Αρκεί να πιστέψουμε, ότι, όπως είπα, αυτό που κάποτε εθεωρείτο επιστημονική φαντασία, σήμερα είναι πραγματικότητα και αυτή η πραγματικότητα πρέπει και μπορεί να γίνει κτήμα όλων μας.

Σε πλήρη συμφωνία μ' αυτήν την εισαγωγή, ο κος Rebal di θα μας μιλήσει σε ένα σύγχρονο θέμα, ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την χώρα μας.

Προσβλέπομε στην αποφασιστική συνεισφορά του αποψινού ομιλητή μας προς την κατεύθυνση της πραγματοποίησης και για την χώρα μας αυτού που κάποτε εθεωρείτο επιστημονική φαντασία και σήμερα για πολλούς είναι πραγματικότητα.

Πριν τελειώσω, θέλω να σας δείξω, τι είχε γίνει πριν από είκοσι χρόνια, όταν γιορτάζαμε τα 60 ΧΤΦ. **Τότε, το κλίμα και τα δεδομένα ήταν ελαφρώς διαφορετικά.**

Να η Πρόσκληση, Να οι ομιλίες και η θεματολογία, Να και οι Χορηγοί.

Σήμερα, η πραγματικότητα και οι προτεραιότητες του Τμήματος Φυσικής έχουν αλλάξει και αυτήν την αλλαγή επιθυμούμε να προβάλομε στον εορτασμό των 80 ΧΤΦ προσβλέποντας στο μέλλον με αισιοδοξία και αποφασιστικότητα.

Όπως, παρατηρείτε, εκείνο, που, **προς τιμήν του Τμήματος Φυσικής**, δεν έχει αλλάξει είναι η **αναγκαιότητα** της αναγνώρισης της προσφοράς των παλαιών, σεβαστών Καθηγητών μας, στους οποίους πολλά οφείλομε απ' αυτά που πραγματοποιούμε σήμερα.

Κυρία Κομνηνού,

Κυρίες και Κύριοι,

Όλους σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή και την υπομονή σας.

Νικόλαος Κ. Σπύρου
Καθηγητής Αστρονομίας ΑΠΘ
Εθνικός Εκπρόσωπος ESA/ PB-HME

Dear Giuseppe,

We thank you very much for your enlightening and very informative lecture.

In the long run, I do consider it as a serious contribution towards the successful joining of our country with the European Space Agency.

In return, we wish to present to you two gifts:

One is an olive branch, as the symbol of peace, one of the main objectives of the European Space of Agency, undoubtedly shared also by our country.

The second is a statuette of Aristotelis, the ancient Greek Ionian Philosopher, who is one of the founders of science, and whose name our University bears.

I strongly believe that, since you happen to have been given classical education (Greek and Latin), you can, certainly, appreciate these gifts appropriately.

You could put then in your office, as reminiscence of this evening.